

James Edward Miller

DE AMERIKAANSE EKONOMISCHE OORLOGVOERING*

ORGANIZATIE, BRONNEN EN BIBLIOGRAFIE

De recente controverse in Amerikaanse academische en politieke kringen over de Amerikaanse economische doelstellingen tijdens de oorlog en de oorsprong van de Koude Oorlog, wekte nieuwe belangstelling op voor de economische oorlogvoering. « Revisionistische » critici van de Amerikaanse buitenlandse politiek beschuldigden de Verenigde Staten ervan gedurende de oorlog hun aanzienlijke economische macht, in een weloverwogen inspanning te hebben samengesmeden, om opnieuw een politieke en economische wereldstructuur op te bouwen, die de belangen van het Amerikaans kapitalisme begunstigde.

Deze nadruk op de economische doelstellingen werd echter door antirevisionisten onder vuur genomen, omdat er geen rekening werd gehouden met de grote verscheidenheid en de vaak tegenstrijdige aard van de Amerikaanse oorlogsdoel-einden. De *Lend Lease*, bijvoorbeeld, werd door de Revisionisten bestempeld als een wapen waarmee de Verenigde Staten een failliet Groot-Brittannië herleidden tot het niveau van een industriële en politieke satelliet. Zowel traditionele als post-revisionistische studies hebben erop gewezen dat het verlangen van de Roosevelt-Administratie Hitler tegen te houden en de Verenigde Staten niet bij de oorlog te betrekken, de factoren waren waarop de *Lend Lease* gebaseerd werd. Ongeacht de interpretatie die men ervan geeft, is het duidelijk dat het gebruik van economische wapens door Amerika een hoofdfactor was in de geallieerde overwinning en in de daaropvolgende na-oorlogse wereldoverheersing van de Verenigde Staten. Dit essay heeft vooral betrekking op de bronnen voor de studie van de Amerikaanse economische oorlogvoering tussen 1939 en 1945 (1).

De Amerikaanse oorlogvoering speelt zich af op 3 gebieden : 1) het verzamelen van ruwe en half-afgewerkte producten, hun omzetting in oorlogsmaterieel en het verzenden ervan naar de geallieerde naties (*Lend Lease*), 2) de analyse van het economisch potentieel van de vijand en de poging om dit vermogen door blokkade

* Uit het Engels vertaald.

(1) Voor een voorbeeld van de analyse door deze twee groepen van wat de Amerikanen met hun economische oorlogvoering beoogden, zie Gabriel KOLKO, *The Politics of War*, New York, 1969, en Warren KIMBALL, *The Most Unsordid Act*, Baltimore, 1969.

te vernietigen, controle op buitenlandse activa, preventieve operaties, zwarte lijsten, luchtbombardementen, onderzeese oorlogvoering of bezetting door het geallieerde landleger (offensieve economische oorlogvoering), 3) de heropbouw van een voor Amerikaanse belangen voordelig economisch en politiek wereldsysteem (steun en wederopbouw).

Op organisatorisch gebied was de structuur van de Amerikaanse oorlogvoering zeer soepel: evoluerend naar een steeds grotere centralisatie van de functies, terwijl tevens de verscheidenheid van de economische oorlogsactiviteiten toenam. Tussen 1939 en 1943 werden tenminste 11 afzonderlijke agentschappen en 6 bureaus voor economische strijdvoering opgericht. In september 1943 fuseerden 5 van de belangrijkste van deze bureaus en agentschappen en vormden de *Foreign Economic Administration* (FEA).

Zelfs na de vorming van de FEA bleven een aantal agentschappen, geheel onafhankelijk, essentiële economische oorlogsactiviteiten waarnemen. Vanaf midden 1943 tot het einde van de oorlog, voerde de Amerikaanse luchtmacht voortdurend dagbombardementen uit op fabrieken en transportsystemen in het bezette Europa. Het *Office of the Chief of Ordnance* van het Amerikaanse leger ontwikkelde gestandaardiseerde wapens en vervoermiddelen, die de *Army Service Forces* dan aan geallieerde legers uitdeelden. De afdelingen *Operations* en *Civil Affairs* van het oorlogsdepartement werkten plannen uit voor onmiddellijke hulpverlening en voor politieke en economische stabilisatie, in afwachting van een geallieerde invasie in Europa. Geallieerde en Amerikaanse operationele en bezettingshoofdkwartieren verleenden, volgens deze plannen, dringende hulp en zetten de eerste stappen naar de wederopbouw van het economisch, politiek en sociaal stelsel van het door de oorlog verscheurde Europa. De *Petroleum Administration for War* hield toezicht op de wereldwijde produktie van petroleumprodukten en verzekerde aldus een voldoende bevoorrading van Amerika en zijn geallieerden. Tegelijkertijd controleerden de Oorlogsafdeling van het Amerikaans Ministerie van Justitie en het onafhankelijk *Office of Foreign Assets Control* nauwkeurig de activiteiten van geallieerde, neutrale en vijandelijke vennootschappen, om het uitwisselen van oorlogsmaterieel tussen oorlogvoerende partijen te voorkomen of te beperken.

De archieven betreffende deze verschillende activiteiten worden bewaard in het Nationaal Archief (*National Archives*) van de Verenigde Staten. Samen met een aantal persoonlijke papieren, die in publieke en private depots bewaard worden, vormen zij een fundamentele, niet-geëxploiteerde bron voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en de na-oorlogse periode (2).

1. BURGERLIJKE ARCHIEVEN

A. *Foreign Economic Administration* (FEA)

De Amerikaanse economische oorlogsoperaties begonnen in 1939 en waren het gevolg van de beslissing van de Roosevelt-Administratie Frankrijk en Groot-

(2) De *National Archives* beschikken over drie belangrijke bewaarplaatsen voor de WO II-archieven. De afdelingen Militaire en Burgerlijke archieven zijn gevestigd in de *National Archives Building*, in de 7th en de Pennsylvania Aves. te Washington. De *General Archives Division* is gevestigd in het *Washington National Records Center* in Suitland, Md., een voorstad van Washington. Een pendeldienst is voorzien tussen de twee gebouwen. Zoals de naam het laat vermoeden, bewaart de *General Archives Division* archieven van zeer uiteenlopende aard voor de periode vanaf 1776 tot op heden. In Bijlage I wordt een overzicht gegeven van de door die drie afdelingen bewaarde archieven i.v.m. de economische oorlogvoering.

Brittannië te helpen in hun strijd tegen Hitler. De Minister van Financiën, Henry Morgenthau Jr., nam de leiding bij het opstellen van plannen om de Brits-Franse coalitie opnieuw te bewapenen. Een restriktieve neutraliteitswetgeving, de voorzichtigheid van de president tegenover een sterke binnenlandse oppositie, Amerika's eigen behoeften voor herbewapening en de onmogelijkheid waarin Britten en Fransen verkeerden om de voorraden te betalen die ze nodig hadden, hinderden de inspanningen van Morgenthau en van zijn bondgenoten in de regering. Dit alles kon echter niet beletten dat de Amerikaanse industriële produktie steeds meer en meer zou worden gebruikt om de Europese democratieën te steunen. Op 6 december 1939 richtte president Roosevelt het Interdepartementaal Komitee op voor Koördinatie van buitenlandse en binnenlandse militaire Aankopen (het Verbindingskomitee van de president), om de buitenlandse regeringen bij hun aankopen te helpen en er tevens voor te zorgen dat er een evenwicht behouden werd tussen de Amerikaanse defensievereisten en de buitenlandse behoeften. Het Verbindingskomitee dat oorspronkelijk bestond uit vertegenwoordigers van de Ministeries van Oorlog, Financiën en de Navy, werd gedomineerd door Morgenthau en door zijn vaste wil alle mogelijke hulp aan de bij de strijd betrokken westerse democratieën te verlenen.

Roosevelts voorzichtige poging om de Brits-Franse coalitie te helpen, was het resultaat van overwegingen van binnenlandse politieke aard. In 1940 moest de president de sterke traditie van « geen-derde-termijn » doorbreken en was hij gevoelig voor het bijna unaniem verlangen van het Amerikaanse volk niet bij de oorlog in Europa betrokken te worden. Alhoewel de meeste Amerikanen de herbewapening aanvaardden als de prijs om de Japanse en Duitse agressie, gericht tegen de Verenigde Staten en hun bezittingen, te verhinderen, aarzelden ze de hulp aan Britten en Fransen goed te keuren. Veel Amerikanen waren van oordeel dat die steun de herbewapening van de Verenigde Staten zou vertragen, hun land aan een aanval zou blootstellen en, tegelijkertijd, zou die hulp de indruk kunnen wekken dat Amerika de weg van een bondgenootschap met de westerse coalitie opging (8).

Hitlers blitz-verovering van West-Europa in de lente, met de kapitulatie van Frankrijk als hoogtepunt (juni 1940), zette de Roosevelt-Administratie in beweging. In juli 1940 ontwierpen de Verenigde Staten hun eerste wapen voor een offensieve economische oorlogvoering: het *Office of the Administrator of Export Control*. In samenwerking met het Staatsdepartement hield die beheerder toezicht op de uitvoervergunningen en weigerde tevens de levering van strategisch materieel aan de As-mogendheden. Ondertussen bevroor de president verder de Amerikaanse bezittingen van de oorlogvoerende landen, om te voorkomen dat deze rijkdom in de handen van de Duitsers zou vallen. De regering bracht eveneens een intensieve propaganda-campagne op gang om het Amerikaanse volk ervan te overtuigen, dat hulp aan Groot-Brittannië het beste middel was om de Verenigde Staten te verdedigen en om een Amerikaanse militaire interventie in de oorlog te voorkomen.

Begin 1941 had de Roosevelt-Administratie de strijd om hulp aan Groot-Brittannië gewonnen. De benoeming van de internationalist, Wendell Willkie, als kandidaat van de republikeinse partij voor het presidentschap, zorgde ervoor dat de politieke uitslag van de verkiezingscampagne van 1940 geen verrassingen inhield. De overwinning van de R.A.F. in de Slag om Engeland en het magnetische leiderschap van Winston Churchill, overtuigden veel Amerikanen ervan dat Engeland zou overleven en eventueel zou kunnen overwinnen. De herverkiezing van Franklin D. Roosevelt als president, in november 1940, maakte de weg vrij voor krachtiger initiatieven. In december kondigde Roosevelt een plan aan om oorlogsmaterieel aan een failliet Engeland te lenen of te verhuren. Het aanvaarden van de *Lend Lease Act* op 11 maart 1941 betekende de triomf van de idee van volstrekte hulp aan de staten die tegen het fascisme stredden.

(3) James McGregor BURNS, *Roosevelt, the Soldier of Freedom*, New York, 1970.

In september 1941 werd opnieuw een belangrijke vooruitgang geboekt in de organisatie van de Amerikaanse oorlogvoering. President Roosevelt stichtte het *Office of Lend Lease Administration* (OLLA) en de *Board of Economic Warfare* (BEW) om de bevoorrading en de offensieve economische oorlogsoperaties van de Amerikaanse regering te coördineren. Deze twee diensten waren, in samenwerking met het Staatsdepartement, druk aan het praten over doeltreffende economische oorlogvoering, toen de Japanse aanval op Pearl Harbour de Amerikaanse deelname aan Wereldoorlog II bespoedigde (4).

De derde tak van de Amerikaanse economische oorlogvoering, hulp en herstel, ontstond einde 1942, toen de geallieerde strijdkrachten zowel in de gebieden aan de Middellandse Zee als aan de Stille Oceaan in het offensief traden. Herbert H. Lehman, voormalig gouverneur van New York, werd benoemd tot beheerder van het pas in de schoot van het Staatsdepartement opgerichte Bureau voor Buitenlandse Hulp en Wederopbouw (*Office of Foreign Relief and Rehabilitation Operations* (OFFRO)). Terzelfdertijd begonnen de afdelingen *Civil Affairs and Operations* van het Ministerie van Oorlog met de voorbereiding van hulp- en wederopbouw-akties in Europa en de G-5 afdeling (*Civil Affairs*) van de geallieerde Hoofdkwartieren hield zich actief bezig met de hulpverlening aan de bevolking van Frans Noord-Afrika.

De laatste stap in de richting van een centraal bestuur voor Amerikaanse oorlogvoering werd in de zomer van 1943 gezet. Een openlijk geschil betreffende de functies van de BEW brak uit tussen het troetelkind van het Amerikaans liberalisme, vice-president Henry A. Wallace, het hoofd van die commissie, en de conservatieve Handelsminister, Jesse Jones. Tot tussenkomst gedwongen, berispte Roosevelt beide mannen en ontnam hen hun bevoegdheden in de economische oorlogvoering. In september fuseerden OLLA, BEW, herdoopt in Dienst voor economische Oorlogvoering (*Office of Economic Warfare*) en OFFRO met de *United States Commercial Corporation* (die voordien deel uitmaakte van het Ministerie van Handel) en het *Office of Foreign Economic Coordination* van het Staatsdepartement, om samen de *Foreign Economic Administration* (FEA) te vormen. De leiding van de nieuwe dienst, die tot het einde van de Tweede Wereldoorlog bleef werken, werd toevertrouwd aan Leo Crowley (5).

De archieven van de *Foreign Economic Administration* (*Record Group 169*), evenals deze van al zijn voorgangers, worden bewaard door de *General Archives Division, National Archives*. De archieven van de FEA werden toegankelijk gemaakt. Zoals dat het geval is met het grootste deel van de Amerikaanse archieven betreffende de Tweede Wereldoorlog, werden die van de FEA geklasseerd volgens functionele eenheden. Er is geen centraal archief. Er werden echter herhaaldelijk drie klasseringssystemen gebruikt door de bureaus en afdelingen van de FEA en zijn voorgangers: per onderwerp, geografisch en volgens handelsartikel. Studenten die werken aan breder onderwerpen van economische politiek, vonden in 't algemeen dat de per onderwerp en geografisch geklasseerde archieven de meest bruikbare waren. De volgens handelsartikel geklasseerde dossiers zijn zeer waardevol voor wel omschreven studies over de Amerikaanse grondstoffenvoorziening. Een veeldelige « *folder list* » dient als index voor de meeste FEA-archieven. Er bestaat eveneens een inleidende inventaris die de organisatie en de rol van de FEA en het klasserment van die archieven beschrijft. Bovendien is er een kaart-

(4) Meer dan elke andere faktor, was het het gebruik van het embargo door de Verenigde Staten dat de Japanners tot de aanval op Pearl Harbour aanzette.

(5) Crowley was één van de meest conservatieve leden van de Roosevelt-Administratie, en bijgevolg betekende zijn benoeming als leider van de FEA zoiets als een overwinning voor Jones. Over het konflikt Wallace-Jones en de oprichting van de FEA, zie Franklin D. ROOSEVELT, *Public Papers and Addresses*, New York, 1950, XII, p. 298-305.

register waarin de verslagen van de economische inlichtingsdienst van die Administratie opgenomen werden (6).

B. Staatsdepartement

Zoals de FEA, was het Staatsdepartement van de Verenigde Staten betrokken bij alle fazen van de Amerikaanse economische oorlogvoering. Veel van de bureaus en commissies die uiteindelijk deel zouden uitmaken van de FEA, ontstonden binnen het Staatsdepartement. Zelfs nadat het OFFRO en het *Office of Foreign Economic Coordination* ervan gescheiden werden, bleven de *Division of Defense Materials* van het Staatsdepartement en het *Joint British-American Patent Interchange Committee* een belangrijke rol in de *Lend-Lease*-operaties spelen. Het Staatsdepartement was belast met de voorbereidingen van de monetaire en financiële conferentie van de Verenigde Naties (Konferentie van Bretton Woods) in juli 1944. Dank zij zijn net van diplomaten overal in de wereld was het departement in staat economische inlichtingen te verzamelen en door te geven, Amerikaanse investeringen in het buitenland aan te moedigen en te leiden en de activiteiten van het FEA te controleren (7).

De archieven van het Staatsdepartement betreffende de economische oorlogvoering zijn in drie groepen ingedeeld: de centrale archieven van het Staatsdepartement (een deel van de *Record Group 59*), diplomatieke archieven (*Record Group 84*) en de speciale verzamelingen van het Departement (die delen bevatten van de *Record Groups 43, 59 en 353*). Zowel de centrale als de diplomatieke archieven zijn geklasseerd volgens het decimaal stelsel van het Staatsdepartement (8). In dit stelsel zijn er negen onderwerp-klassificaties, waarvan er drie archieven betreffende de economische oorlogvoering bevatten: *Class 6* (handel), *Class 7* (internationale staatszaken) en *Class 8* (nationale staatszaken) (9). Elk van deze klassen is onderverdeeld, eerst per land, en dan volgens een meer specifieke rubriek. Het gevolg hiervan is een getal van 5 cijfers waaronder de archieven over een bepaald onderwerp, in 't algemeen in kronologische volgorde, geklasseerd zijn. Zo zou 655.00 het referentienummer zijn voor handelsdocumenten (6) betreffende Belgische (55) invoer vanuit de Verenigde Staten (00). Er zijn drie indexen voor de centrale archieven van het Staatsdepartement. De « *purport books* » geven een samenvatting van de inhoud van elk document, terwijl « *post cards* » dienen als index voor verstuurd en ontvangen briefwisseling. Er is eveneens een namen- en een zaakregister. De centrale WO II-archieven werden opengesteld. Deze archieven worden bewaard door de *Diplomatic Branch of the National Archives*.

De diplomatieke archieven van het Staatsdepartement voor de jaren 1935-50 omvatten zo'n 2.500 lopende meter. Die archieven kwamen tot stand in de ambassades en konsulaten van de Verenigde Staten. In tegenstelling met de centrale decimaal geklasseerde archieven, bestaan er voor die diplomatieke archieven geen adequate indices. Bovendien zijn er twee en soms drie en meer series archieven

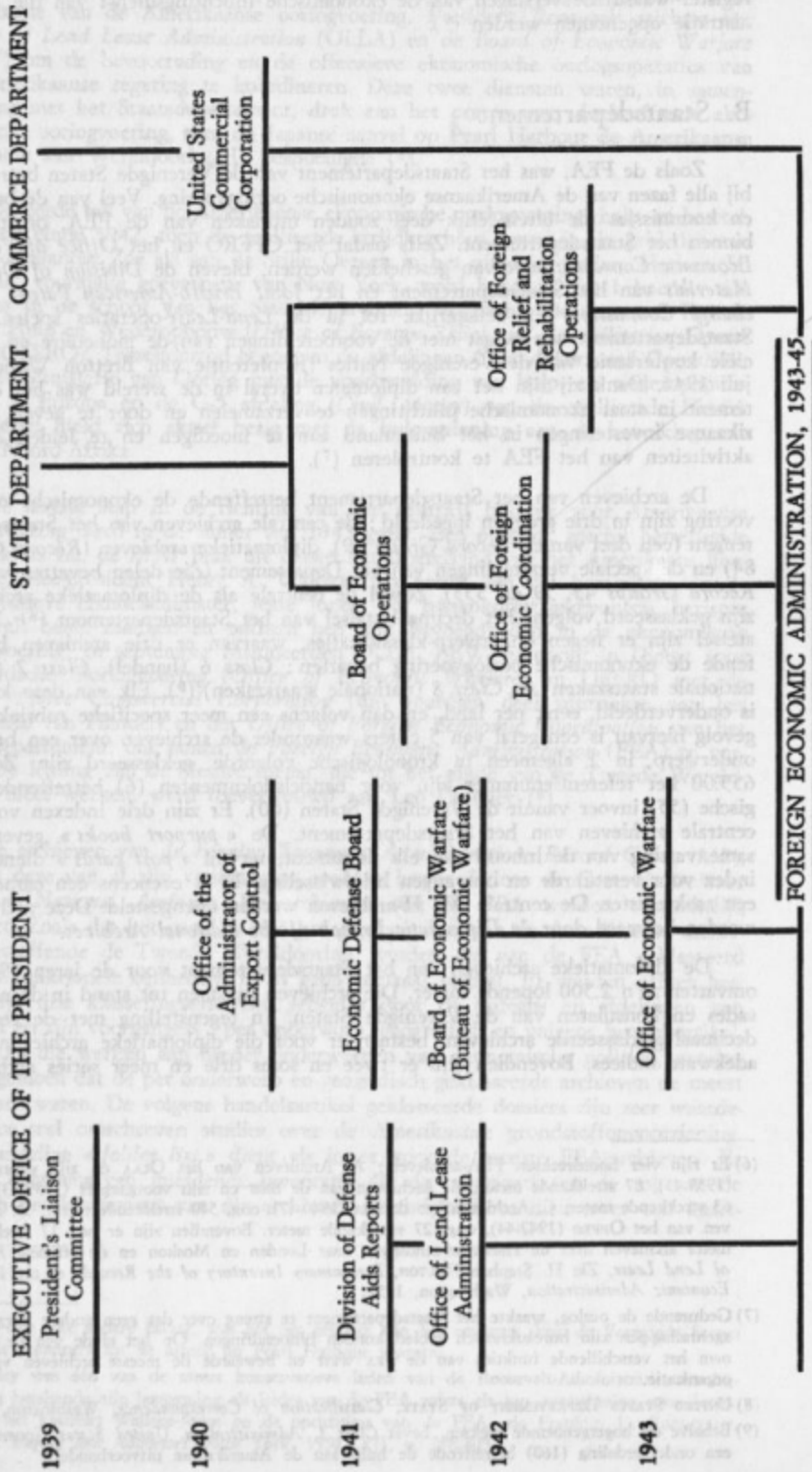
(6) Er zijn vier hoofdreeksen FEA-archieven: A. Archieven van het OLLA en zijn voorgangers (1939-43), 87 strekkende meter; B. Archieven van de BEW en zijn voorgangers (1939-43), ong. 63 strekkende meter; C. Archieven van de FEA (1940-47), ong. 540 strekkende meter; D. Archieven van het OFFRO (1942-44), ong. 27 strekkende meter. Bovendien zijn er nog 17 strekkende meter archieven over de Harriman-zendingen naar Londen en Moskou en de officiële *History of Lend Lease*. Zie H. Stephen HELTON, *Preliminary Inventory of the Records of the Foreign Economic Administration*, Washington, 1951.

(7) Gedurende de oorlog, waakte het Staatsdepartement er streng over dat geen andere burgerlijke agentschappen zijn bureaukratisch gebied konden binnendringen. Op het einde van de oorlog nam het verschillende functies van de FEA waar en bewaarde de meeste archieven van die organisatie.

(8) UNITED STATES DEPARTMENT OF STATE, *Classification of Correspondence*, Washington, 1939.

(9) Behalve de hogergenoemde reeksen, bevat *Class 1, Administration, United States Government*, een onderverdeling (160) betreffende de hulp aan de Amerikaanse uitvoerhandel.

DE EVOLUTIE VAN DE FOREIGN ECONOMIC ADMINISTRATION (1939-1945)



voor dezelfde diplomatieke post en voor hetzelfde jaar, omwille van de praktijk geheime en niet-geheime documenten afzonderlijk bij te houden ⁽¹⁰⁾.

Wat de inhoud betreft, kan men vaststellen dat een zeer groot aantal stukken zowel in de centrale, decimaal geklasseerde archieven, als in de diplomatieke documenten voorkomen. Dit is onvermijdelijk, omdat zowel de diplomaten als het Staatsdepartement in Washington kopieën bijhielden van alle briefwisseling. Niettemin zijn de diplomatieke archieven van groot belang omwille van hun betrekkelijke bondigheid en omdat zij een groot deel van de korrespondentie betreffende de Amerikaanse economische en politieke activiteiten op lokaal vlak bevatten. Het openstellen van deze archieven is nog maar pas begonnen en kan nog wel twee jaar in beslag nemen.

De speciale verzamelingen van het Staatsdepartement vormen een opvallend contrast met die indrukwekkende reeksen. Die verzamelingen werden buiten de centrale archieven tot stand gebracht en bewaard door speciale administratieve eenheden die normaal gezien een kort bestaan kenden. Deze archieven zijn gewoonlijk weinig omvangrijk en gecentreerd op een enkel onderwerp. Vier van deze speciale verzamelingen hebben betrekking op de economische oorlogvoering: de archieven van de *United Nations Monetary and Financial Conference*, die van het *Joint British-American Patent Interchange Committee*, de papieren van de *Division of Defense Materials* en de *Notter Files*. Deze vier verzamelingen worden bewaard door de *Diplomatic Branch* ⁽¹¹⁾.

C. Andere burgerlijke archieven

Alhoewel de Minister van Financiën, Henry Morgenthau, terecht aanspraak kon maken op het vaderschap van de *Lend Lease*, bevatten de archieven van het Ministerie van Financiën (*Record Group 56*) weinig documenten betreffende de economische oorlogvoering. Een afdeling van dat Ministerie speelde nochtans een rol in de offensieve economische oorlogvoering van de Verenigde Staten. Het *Office of Foreign Funds Control* werd in april 1940 in de schoot van het departement van Financiën opgericht, als reactie op de invasie van Noorwegen

(10) Mark ECKHOFF en Alexander MAVRO, *List of Foreign Service Post Records in the National Archives, Special List No. 9*, Washington, 1967.

(11) De archieven van de *United Nations Monetary and Financial Conference* bevatten achtergrondmateriaal, persverslagen en knipsels, evenals administratieve archieven van de konferentie en kopieën van de notulen. De een enkele strekkende meter archieven is volgens onderwerp geklasseerd. Er bestaat geen inventaris van die papieren en ze kunnen vrij geraadpleegd worden.

De archieven van de *Joint British-American Patent Interchange Committee* (1941-1946) bestaan uit een anderhalve strekkende meter agenda's, minuten, memoranda en verslagen. De agenda's en de minuten zijn kronologisch geklasseerd, terwijl de briefwisseling en memoranda alfabetisch volgens onderwerp gerangschikt zijn. Deze archieven zijn onderworpen aan beperkingen inzake het vrijgeven van handelsgeheimen en commerciële en financiële informatie. Er bestaat geen inventaris.

De *Division of Defense Materials* werd op 7 oktober 1941 opgericht, om steun te verlenen bij het verkrijgen, verzenden en leveren van strategisch materieel. Haar archieven bestaan uit briefwisseling, memoranda en rapporten, alfabetisch geklasseerd volgens artikel, land of onderwerp. De 3,5 kubieke meter archieven zijn toegankelijk. Er is alleen een lijst van de dozen beschikbaar.

De *Notter Files* zijn de grootste en de belangrijkste van de *Special Files*. Harley A. Notter, de leider van de afdeling *International Security and Organisation* (Staatsdepartement), verzamelde verslagen, memoranda, minuten en andere archieven, afkomstig van verschillende na-oorlogse planning-komitees van dat Departement, klasseerde ze volgens komitee en vervolgens volgens nummer. Onder de archieven betreffende de economische oorlogvoering bevinden zich deze van het *Subcommittee on Economic Policy*, het *Committee on International Commodity Problems*, en het *Liberated Areas Committee*. Er zijn geen beperkingen voor het gebruik van de ong. 33 strekkende meter *Notter Files*. Voor deze papieren bestaat er een alfabetisch zaakregister.

en Denemarken door de Duitsers. Tegen 1943 was dat bureau een onafhankelijk agentschap geworden, dat o.m. verantwoordelijk was voor het bijeenbrengen van statistische gegevens over buitenlandse investeringen van Amerikaanse vennootschappen en het opleggen van beperkingen op uitvoer en ruilhandel. Er bevinden zich 451 lopende meter archieven van het *Office of Foreign Funds Control (Record Group 265)* in de *General Archives Division*. Deze archieven bestaan uit statistische informatie over de overzeese holdings van Amerikaanse firma's, samen met een analyse van de gegevens. De *Foreign Funds Control*-archieven zijn onderworpen aan beperkingen, opgelegd door het Ministerie van Financiën (12).

Het Ministerie van Justitie had eveneens de hand in de economische oorlogsinspanning. Vroeg in de oorlog werd een *Economic Warfare Unit* in de *War Division* van het departement van Justitie opgericht. Het bracht een omvangrijke reeks rapporten voort over de activiteiten van geallieerde, neutrale en vijandelijke vennootschappen, met een analyse van hun relaties. De archieven van de *Economic Warfare Unit* worden nog steeds door het Ministerie van Justitie bewaard. Een aanzienlijk aantal documenten van de *Economic Warfare Unit* bevinden zich tussen de archieven van de FEA en van het *Office of Military Government for the U.S. zone of Occupation of Germany (OMGUS)*. De archieven van het Ministerie van Justitie zullen echter nog gedurende 30 jaar ontoegankelijk zijn voor de navorsers (13).

De *War Production Board (WPB)* was de binnenlandse tegenhanger van de FEA. De WPB was verantwoordelijk voor het aanvoeren en verdelen van grondstoffen voor de Amerikaanse industrie. Via de *Combined Raw Materials Board* en de *Combined Production and Resources Board* poogde de WPB bovendien de Amerikaanse en Britse industriële bevoorrading en produktie te koördineren. Zijn toezicht, zowel op de bevoorrading met grondstoffen, als op de verdeling van afgewerkte produkten, betekende dat de WPB, veeleer dan de FEA, het feitelijk voor het zeggen had inzake de produktie en de konkrete uitvoering van de *Lend Lease*. De WPB-archieven werden opengesteld. Ze worden bewaard door de *Modern Military Branch* van de *National Archives* (14).

In het licht van de huidige economische wereldproblemen, neemt de belangstelling voor het Amerikaanse petroleumbeleid toe. Gedurende de Tweede Wereldoorlog waren de Verenigde Staten een netto-uitvoerder van petroleum. De *Petroleum Administration for War (PAW)* werd opgericht om ervoor te zorgen dat zowel de Verenigde Staten als hun bondgenoten voldoende petroleumprodukten hadden voor hun oorlogsinspanningen. Dit zette de Amerikaanse regering ertoe aan steun te verlenen aan privé-exploitatie en aan de ontwikkeling van buitenlandse bronnen.

De archieven van de *Petroleum Administration for War (Record Group 253)* worden bewaard door de *Natural Resources Branch, Civil Archives Division*. Deze papieren zijn toegankelijk (15).

(12) Lyle HOLVERSTOTT en Fred MILLER, *Preliminary Inventory of the Records of Foreign Funds Control*, Washington, 1962.

(13) Er bestaat geen inventaris van de archieven van het Ministerie van Justitie. Niettegenstaande de activiteiten van de *Economic Warfare Unit*, speelde het Departement van Justitie een kleinere rol in de operaties van economische oorlogvoering tijdens de tweede dan tijdens de eerste wereldoorlog. Het *Office of Alien Property*, dat in 1917-1918 de terreur was voor de in het buitenland verblijvende Amerikanen met eigendommen in de Verenigde Staten, speelde slechts een beperkte rol in de Tweede Wereldoorlog. De archieven van de *Alien Property Custodian* bevinden zich in de *General Archives Division*.

(14) Fred HALLEY en Josef JAMES, *Preliminary Inventory of the Records of the War Production Board*, Washington, 1948. Harry SCHWARTZ, *Supplement to Preliminary Inventory no. 15*, Washington, 1965. Er zijn drie belangrijke reeksen van WPB-archieven: de archieven van de *War Production Board (1940-47)*, ong. 492 strekkende meter; de archieven van de *Combined Raw Materials Board (1942-45)*, ong. 50 strekkende meter; de archieven van de *Combined Production and Resources Board (1942-47)*, ong. 67 strekkende meter.

(15) James FUCHS en Albert WHIMPEY, *Preliminary Inventory of the Records of the Petroleum Administration for War*, Washington, 1951.

2. MILITAIRE ARCHIEVEN

De Amerikaanse oorlogsproductie kwam slechts vrij laat in de Tweede Wereldoorlog op volle toeren. Tot op dat ogenblik, en vooral tussen 1939 en 1942, moest het oorlogsmaterieel, onder een sterke en rechtstreekse druk, onder de geallieerden verdeeld worden, terwijl de militaire diensten van de Verenigde Staten poogden een stevige, goed getrainde en goed uitgeruste oorlogsmachine te creëren. Er bestond een voortdurend konflikt tussen de voorstanders van totale *Lend Lease*-hulp en de militaire stafchefs in de jaren die Pearl Harbour voorafgingen. Sommige isolationisten maakten van de schaarste aan oorlogsmaterieel gebruik bij hun pogingen om de pro-geallieerde politiek van Roosevelt om te werpen, daarbij aanvoerend dat de herbewapening, gekoppeld aan een stevige non-interventie-politiek tegenover de Europese oorlog, de enige mogelijke manier was om niet bij het konflikt betrokken te geraken. Ondanks de wrijvingen, die door hun felle strijd met de aanhangers van *Lend Lease* ontstonden, weigerden de Amerikaanse militaire leiders zich in een binnenlands politiek konflikt te laten meeslepen. Onder leiding van de Stafchef van het Leger, generaal George C. Marshall, steunden ze loyaal het begrip van de *Lend Lease*, alhoewel zij veel van de toepassingen ervan aanvochten.

A. Militaire en economische oorlogvoering : planning en toezicht

De *Joint Chiefs of Staff* (JCS) werd opgericht in februari 1942, om de planning en de operaties van alle aspecten van de Amerikaanse oorlogsinspanning te coördineren. De economische oorlogvoering was een van de zaken die binnen het controlebereik van de JCS vielen. De JCS bepaalde de doelstellingen, die zowel de burgerlijke als de militaire diensten moesten nastreven. Bovendien legde de JCS, in samenwerking met de *British Chiefs of Staff*, de prioriteiten inzake de hele westerse economische oorlogvoering vast. De archieven van de *Joint Chiefs of Staff* (*Record Group* 218), worden bewaard door de *Modern Military Branch*. Deze archieven zijn enig in de Amerikaanse dokumentatie, omdat ze de navorser in staat stellen de evolutie van de Amerikaanse en geallieerde politiek na te gaan. De JCS-archieven bevatten eveneens de papieren van de *Anglo-American Combined Chiefs of Staff*.

De JCS-archieven kunnen grosso-modo in twee reeksen ingedeeld worden : de genummerde JCS-dokumenten en de archieven van de *Munitions Assignment Board*. De genummerde JCS-dokumenten bestaan uit minuten, rapporten en politieke richtlijnen, afkomstig van de *Joint* of van de *Combined Chiefs* en hun diensten. Ze werden volgens het decimaal stelsel van het *War Department* geklasseerd. Er bestaan geen indexen voor deze dokumenten, maar er zijn wel een aantal dossiers per land (zo ook voor België) waarin al de dokumenten, die betrekking hebben op de zaken van een bepaald land, geklasseerd zijn volgens een decimaal klassemment per onderwerp. De genummerde JCS-dokumenten zijn toegankelijk.

De *Munitions Assignment Board* (MAB) werd opgericht onder de *Combined Chiefs of Staff* om het toekennen van munitie aan het Verenigd Koninkrijk en andere geallieerde landen te controleren. De meeste MAB-archieven bevinden zich in de *General Administrative Records of the Office of the Executive Director* (3 strekkende meter), die alfabetisch per onderwerp geklasseerd zijn. Deze archieven zijn toegankelijk (16).

(16) Garry D. RYAN, *Preliminary Inventory of the Records of the United States Joint Chiefs of Staff*, Washington, 1964.

De richtlijnen van de JCS werden doorgegeven aan de generale en speciale staven van het *War Department* voor een meer gedetailleerde planning en voor de uitvoering. Die staven werden bij alle aspecten van de Amerikaanse economische oorlogvoering betrokken. De *Supply Division* (G-4) controleerde de overdracht van *Lend Lease*-materieel aan de geallieerde staten. De *War Plans Division* (*Operations Division* - OPD - na 1942) bepaalde wat vereist was voor een offensieve economische oorlogvoering en koncipieerde plannen voor hulp en wederopbouw. De *Civil Affairs Division* (CAD) leidde legerofficieren op voor taken van militair bestuurlijke aard en controleerde het dagelijks werk van hulp en wederopbouw van de Amerikaanse en geallieerde hoofdkwartieren in bezet gebied. De *Intelligence Division* (G-2) verzamelde en bepaalde de waarde van economische inlichtingen, waarbij speciaal aandacht werd besteed aan offensieve economische oorlogsoperaties.

De archieven van de generale en speciale staven van het *War Department* (*Record Group 165*) zijn verdeeld tussen de *Modern Military Branch* en de *General Archives Division*. De archieven van de G-4, OPD en CAD bevinden zich in de *Modern Military Branch*, terwijl de meerderheid van de G-2 archieven betreffende de Tweede Wereldoorlog in de *General Archives Division* ondergebracht zijn (17).

De *Foreign Aid Division* van de G-4 was verantwoordelijk voor de meeste *Lend Lease*-activiteiten van het *War Department*. De archieven van die afdeling, die vier reeksen over de *Lend Lease* bevatten, werden opengesteld. De archieven van de afdeling *Civil Affairs* omvatten zowel plannen voor hulp en herstel, als de archieven van de vertegenwoordiger van het leger in het *Combined Civil Affairs Committee*. De OPD-dossiers zijn hoofdzakelijk correspondentie-dossiers, alhoewel men er schetsen en definitieve kopieën van plannen en richtlijnen in terugvindt. De openstellingsprocedure van de OPD- en CAD-archieven is thans aan de gang.

Een zeker aantal dossiers van de Inlichtingendienst worden door de *General Archives Division* bewaard. Tevens komen er in het G-2 *Regional File* en de « ID », of dossiers met inlichtingsdocumenten, min of meer belangrijke sekties met economische inlichtingen voor. Het *Regional File* is toegankelijk, terwijl er nog geen datum van openstelling van het « ID »-archief werd vastgesteld, omdat het hoofdzakelijk na-oorlogsmateriaal bevat. Men kan nochtans inzage krijgen van bepaalde geselecteerde stukken uit dat laatste archief.

B. De militaire en economische oorlogvoering : de *Lend Lease*

De bepaling van bevoorradingsprioriteiten was een leitmotiv in de strijd tussen militairen en aanhangers van de *Lend Lease*. Een van de voornaamste bekommernissen van de Amerikaanse officieren was dat voldoende munitie voor de nationale defensie beschikbaar zou zijn. De *Joint Army-Navy Munitions Board* werd in 1922 opgericht om tot één militair beleid inzake munitie te komen. Vóór de oprichting van de MAB, gebruikten de militairen de *Joint Board* om de afvloeit van Amerikaanse munitie naar het buitenland te regelen. In 1939 werd die commissie rechtstreeks onder toezicht van de president geplaatst. In 1942 maakte ze gedurende een korte periode deel uit van de *War Production Board*, alvorens uiteindelijk nauw bij het JCS te gaan aanleunen.

De archieven van de *Joint Army-Navy Munitions Board* maken deel uit van de *Record Group 225, Records of Joint Army-Navy Boards and Committees*. De *Joint Munitions Board*-archieven bestaan uit de dossiers van de *Executive and Clearance committee* en de *Commodities, Facilities and Priorities divisions*. De

(17) Er zijn twee groepen archieven die de papieren van de *War Department Staff* gedurende de Tweede Wereldoorlog bevatten : *Record Group 165* : archieven van de *War Department General and Special Staffs* en *Record Group 319* : archieven van de *Army Staff*. Deze *Army Staff* kwam in 1947 tot stand als een onderdeel van de grote reorganisatie van de V.S.-defensiestructuur. Hij verving de *War Department Staffs* en nam bezit van bepaalde van hun archieven gedateerd vanaf 1939. Er bestaan inventarissen voor die twee archiefgroepen.

archieven werden gedeeltelijk opengesteld en bevinden zich in de *Modern Military Branch* (18).

Amerikaanse officieren speelden eveneens een belangrijke rol, door hun geallieerden van militair materieel te voorzien. Het *Office of the Chief of Ordnance*, belast met de aankoop en de verdeling van wapens en uitrusting voor het Amerikaanse leger, werkte met de Britse officieren samen om oorlogsmaterieel te ontwikkelen en te produceren, dat aangepast was aan de gevechtsvoorwaarden van de Tweede Wereldoorlog. De archieven van het *Office of the Chief of Ordnance* (*Record Group 156*) bevinden zich in de *General Archives Division*. Ze zijn toegankelijk. Hulpmiddelen bij het onderzoek zijn een voorlopige inventaris, een lijst van de rekken en het decimaal stelsel van het *War Department* (19). Zoals dat het geval is met zoveel militaire archieven van de *Lend Lease*, zitten de *Ordnance*-dossiers boordevol informatie van technische aard, maar ontbreekt het aan materiaal inzake de *Lend Lease*-belcidsvorming.

Het *Office of the Chief of Ordnance* maakte deel uit van de *Army Service Forces* (ASF), die, zoals de naam het doet vermoeden, de organisatie was die zich bezig hield met de aankoop en de levering van militaire goederen voor de V.S.- en geallieerde legers.

De archieven van de hoofdkwartieren, *Army Service Forces* (*Record Group 160*) bevinden zich in de *Modern Military Branch*. De ASF-archieven werden opengesteld. Alhoewel ze in de eerste plaats betrekking hebben op de technische problemen van de *Lend Lease*, handelen de ASF-archieven over sommige ruimere politieke aangelegenheden.

C. De militaire en economische oorlogvoering: het offensief tegen Duitsland

Het belangrijkste wapen in het arsenaal van de offensieve economische oorlogvoering van de Verenigde Staten was de bommenwerper. Midden 1943 voerde de Amerikaanse luchtmacht, in samenwerking met de *Royal Air Force*, dag en nacht intensieve bombardementsopdrachten uit tegen de Duitse oorlogsindustrie. De keuze en de lokalizing van de doelen en de evaluatie van de resultaten van de bombardementen, behoorden tot de taken van de *US-Army Air Forces*. Bovendien speelden die USAAF een belangrijke rol bij het toekennen van vliegtuigen en onderdelen aan geallieerde naties, in het kader van de *Lend Lease*.

De archieven van de Amerikaanse luchtmacht (*Record Group 18*) worden bewaard in de *Modern Military Branch* en de *General Archives Division*. Deze archieven bevatten de decimaal geklasseerde briefwisselingsdossiers van de *Commanding General USAAF* (in de *Modern Military Branch*) en zendingsverslagen (in de *General Archives Division*). Deze archieven zijn toegankelijk. Als hulpinstrumenten kan men over twee voorlopige inventarissen en het decimaal systeem van het *War Department* beschikken (20).

De resultaten van de driejarige luchtoorlog tegen Duitsland, werden geëvalueerd door de *United States Strategic Bombing Survey* (USSBS), een kwasi-militair organisme, dat in november 1944 binnen het *War Department* opgericht werd. De USSBS verzamelde schriftelijke bewijzen, interviewde overlevenden en voerde

(18) Harry W. JOHN, *Preliminary Inventory of the Records of Joint Army Navy Boards and Committees*, Washington, 1965.

(19) Joyce CIARROCCI e.a., *Preliminary Inventory of the Textual Records of the Office of the Chief of Ordnance*, Washington, 1964.

(20) Mazie H. JOHNSON, *Preliminary Inventory of the Textual Records of the Army Air Forces*, Washington, 1965. In 1967 verscheen er een supplement van deze inventaris.

inspecties op het terrein zelf uit, om de resultaten van de « precisie »-bombarde-menten na te gaan. Voor dat fonds bestaat er een *Index to the Records of the United States Strategic Bombing Survey* die, samen met de archieven van de USSBS (*Record Group 243*), in de *Modern Military Branch* bewaard wordt. De eindverslagen van de USSBS kunnen geraadpleegd worden. De bronnen waarop ze gebaseerd zijn, zijn echter nog niet toegankelijk, maar men verwacht dat de *Defense Intelligence Agency* binnenkort richtlijnen in die zin zal geven ⁽²¹⁾.

De andere kwasi-militaire dienst die zich met de analyse van de economische inlichtingen bezig hield was het *Office of Strategic Services* (OSS). Alhoewel de OSS-archieven, die zich in de *National Archives* bevinden, onvolledig zijn, verschaffen twee afdelingen van de *Research and Analysis Branch* van de OSS bruikbare documentatie voor de studie van de Amerikaanse economische oorlogvoering. In de archieven van de *Central Intelligence Division* bevinden zich verslagen met inlichtingen over de vijandelijke logistieke mogelijkheden, evenals naam- en zaakregisters en descriptieve lijsten van de archieven. De briefwisseling en de rapporten van de *Economic Division* verschaffen gegevens over de bevoorrading, de industriële situatie en het economisch potentieel van de As-mogendheden. Bovendien bevatten de archieven van de *Research and Analysis Branch* wat briefwisseling met OSS-posten in Europa en in het Middellandse Zee-gebied. Tenslotte was het OSS belast met het opstellen van *Civil Affairs*-handboeken ten behoeve van de geallieerde bezettingsmachten en met het verzamelen en analyseren van massa's informatie over de economische toestand in de wereld.

De archieven van het OSS (*Record Group 266*) bevinden zich in de *Modern Military Branch*. De openstellingsprocedure van de meeste archieven is beëindigd. Bepaalde inlichtingsrapporten van het OSS kunnen op aanvraag ingezien worden ⁽²²⁾.

D. De militaire en economische oorlogvoering : hulp en wederopbouw

Toen de geallieerde strijdkrachten in Europa neerstreken, berustte de belangrijkste last voor de hulp aan de lijdende bevolking en voor de heropbouw van de economische en politieke structuren, bij de geallieerde hoofdkwartieren. In het geval van staten, zoals Frankrijk en België, waar een leefbare en politiek aanvaardbare leiding beschikbaar was, konden de geallieerde autoriteiten het grootste deel van de last voor hulp en heropbouw aan de plaatselijke overheden overlaten. In Duitsland en Oostenrijk, daarentegen, waar de geallieerden vast besloten waren het nazisme uit te roeien, moesten de Amerikaanse militaire besturen, gedurende jaren na het stopzetten van de vijandelikheden, hulp verlenen en de heropbouw controleren.

Dokumentatie in verband met de Amerikaanse militaire steun- en wederopbouwoperaties kan in twee archiefgroepen gevonden worden : de archieven van de *Allied Operational and Occupation Headquarters* (*Record Group 331*) en de archieven van de *United States Occupation Headquarters* (*Record Group 260*). Met uitzondering van de archieven van de *Supreme Headquarters, Allied Expeditionary Forces* (SHAEP), die in de *Modern Military Branch* bewaard worden, bevinden al die archieven zich in de *General Archives Division*.

(21) Inlichtingen omtrent de USSBS-archieven werden verstrekt door John Taylor van de *Modern Military Branch of the National Archives*.

(22) Er zijn ongeveer 800.000 OSS-inlichtingsverslagen in bewaring bij de *National Archives*. Er bestaat een zes afdelingen tellende steekkaartenstelsel (politiek, economie, enz.). De huidige archiefpolitiek bestaat erin deze rapporten, op aanvraag, over te brengen naar de afdeling belast met de openstellingsprocedure. Naast deze rapporten bestaan er ongeveer 3.000 « genummerde » onderzoeks- en analyseverslagen die toegankelijk gemaakt werden.

De omvang van deze archieven varieert sterk. De archieven betreffende de geallieerde bezetting van Italië beslaan 1.400 lopende meter en ongeveer 5.000 rollen mikrofilm. De SHAEF-archieven strekken zich uit over ongeveer 260 lopende meter en omvatten 120 rollen mikrofilm. Er is aanzienlijk minder informatie over het steun- en heropbouwbeleid in West-Europa, dan in het Middellandse Zee-gebied. Wat België betreft, bevindt er zich in het SHAEF G-5 dossier (*Civil Affairs*) een prognose inzake de voedsel- en landbouwtoestand voor het jaar na D-dag en allerlei dokumentatie betreffende de onmiddellijke problemen van hulp en heropbouw. Er is weinig informatie over het verband tussen politieke en economische doelstellingen van de geallieerden, alhoewel een gedeelte van die informatie in andere SHAEF-dossiers kan worden gevonden. Dokumenten over de planning moeten gezocht worden in de dossiers van de JCS en van het *State Department*.

Er wordt een begin gemaakt met het openstellen van de archiefgroepen 260 en 331, maar die procedure verloopt heel traag, omdat er zich heel wat geheime archieven van vreemde oorsprong (vooral Britse) tussen bevinden, die de *National Archives* niet ter inzage mogen geven. Er bestaan zeer gevarieerde en goede hulpinstrumenten om in die archieven wegwijs te geraken. Zo zijn er een meerdelige voorlopige inventaris en tal van gedetailleerde indices en verzendingslijsten voorhanden.

3. DE EKONOMISCHE OORLOGVOERING EN DE GESCHIEDENIS VAN DE TWEDE WERELDOORLOG

De archieven over de economische oorlogvoering tonen aan hoe gesofistikeerd de Amerikaanse oorlogsoperaties waren en openen voor de navorsers verschillende nieuwe wegen om het probleem van de Amerikaanse oorlogsdoelstellingen te benaderen.

De meeste dokumenten over de politiek van economische oorlogvoering bevinden zich in de archieven van de JCS, het Staatsdepartement en de FEA. Zoals voor vele andere aspecten van de Amerikaanse beleidsvorming in de Tweede Wereldoorlog, zijn er in deze dokumentatie belangrijke leemtes, die moeten aangevuld worden met informatie uit private verzamelingen, gepubliceerde redevoeringen, mémoires en het eigen oordeel van de historicus⁽²³⁾.

Anderzijds is er een hoop dokumentatie over het technisch aspect van de economische oorlogvoering voorhanden. Bijna elke archief-groep, beschreven in dit artikel, bevat een overvloed van informatie over onderwerpen zoals bevoorrading, vijandelijk economisch potentieel en de toestand in het bezette of bevrijde gebied. De economische inlichtingsrapporten van de FEA en OSS zijn goede voorbeelden van de uitgebreidheid van de Amerikaanse analyse van de economische oorlogvoering en haar diepgang.

Alle aspecten van de economische oorlogvoering hadden politieke vertakkingen, vooral de hulp en de heropbouw. Informatie betreffende de politieke en economische gevolgen van de Amerikaanse economische oorlogvoering, is overvloedig aanwezig in de archieven van de Amerikaanse en geallieerde operationele en bezettingshoofdkwartieren en in de diplomatieke archieven (ambassades en konsulaten) van het Staatsdepartement. Het was op dit niveau dat de Amerikaanse officials hun meeste, ononderbroken, kontakten hadden met de linkerzijde in

(23) Een lijst van deze private papieren vindt men in Bijlage III.

BIJLAGE I : ORGANIZATIE VAN DE ARCHIEVEN BETREFFENDE DE EKONOMISCHE OORLOGVOERING IN DE NATIONAL ARCHIVES

Military Archives Division

MODERN MILITARY BRANCH :

- RG 218 : Archieven van de U.S. Joint Chiefs of Staff.
- RG 165 : War Department General and Special Staffs : CAD - OPD - G-4
- RG 225 : Joint Army-Navy Commissions and Boards.
- RG 18 : U.S. Army Air Forces (gedeeltelijk).
- RG 243 : U.S. Strategic Bombing Survey.
- RG 226 : Office of Strategic Services.
- RG 331 : Allied Operational and Occupation Headquarters (SHAEF).
- RG 160 : Army Service Forces.

Civil Archives Division

DIPLOMATIC BRANCH :

- RG 59 : General Records of the Department of State.
- State Department Special Collections.

NATURAL RESOURCES BRANCH :

- RG 253 : Petroleum Administration for War.

LEGISLATIVE JUDICIAL AND FISCAL BRANCH :

- RG 56 : General Records of the Department of the Treasury.
- RG 60 : General Records of the Department of Justice.

General Archives Division

- RG 165 : War Department General and Special Staffs (G-2).
- RG 331 : Allied Operational and Occupation Headquarters.
- RG 156 : Office of the Chief of Ordnance.
- RG 18 : U.S. Army Air Forces (gedeeltelijk).
- RG 84 : Post and Consular Records of the Department of State.
- RG 169 : Foreign Economic Administration.
- RG 131 : Office of the Alien Property Custodian.
- RG 265 : Foreign Assets Control.

BIJLAGE II : FUNKTIONELE INDELING VAN DE ARCHIEVEN BETREFFENDE DE EKONOMISCHE OORLOGVOERING

Planning en koördinatie van de economische oorlogvoering

- RG 218 : Joint Chiefs of Staff.
- RG 165 : War Department General and Special Staffs *.
- RG 99 en 84 : State Department.
- RG 169 : Foreign Economic Administration.

Lend Lease

- RG 225 : Joint Army-Navy Boards.
- RG 156 : Office of the Chief of Ordnance.
- RG 160 : Army Service Forces.
- RG 179 : War Production Board.

Offensieve economische oorlogvoering

- RG 243 : U.S. Strategic Bombing Survey.
- RG 18 : U.S. Army Air Forces.
- RG 60 : Department of Justice.
- RG 253 : Petroleum Administration for War.
- RG 265 : Foreign Assets Control.
- RG 226 : Office of Strategic Services.

Hulp en wederopbouw

- RG 331 : Allied Operational and Occupation Headquarters.
- RG 260 : U.S. Occupation Headquarters.

* RG 319 : Archieven van de Army Staff, met eveneens wat materiaal voor de oorlogsperiode.

BIJLAGE III : PRIVE-ARCHIEVEN BETREFFENDE DE EKONOMISCHE OORLOGVOERING

- ACHESON (Dean)**, Harry S. Truman Library, Independence, Missouri.
- AMERICAN WAR PRODUCTION MISSION IN CHINA**, Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
- ARNOLD (H.H.)**, Manuscript Division, Library of Congress, Washington, DC.
- COX (Oscar)**, Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
- DULLES (Eleanor L.)**, Dwight D. Eisenhower Library, Abeline, Kansas.
- HOPKINS (Harry)**, Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
- HULL (Cordell)**, Manuscript Division, Library of Congress, Washington, DC.
- JACKSON (Hugh)**, Herbert H. Lehman Papers, Columbia University, New York, NY.
- JONES (Jesse)**, Manuscript Division, Library of Congress, Washington, DC.
- LEHMAN (Herbert)**, Herbert Lehman Papers, Columbia University, New York, NY.
- LONG (Breckinridge)**, Manuscript Division, Library of Congress, Washington, DC.
- MACDUFFIE**, Herbert H. Lehman Papers, Columbia University, New York, NY.
- MORGENTHAU (Henry)**, Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
- PATTERSON (Robert)**, Manuscript Division, Library of Congress, Washington, DC.
- PERKINS (Milo)**, U.S. Bureau of Economic Warfare Records, 1942-44, Columbia University Libraries, New York, NY.
- PRESIDENT'S SOVIET PROTOCOL COMMITTEE**, Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
- ROOSEVELT (Franklin D.)**, Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
- SMITH (Harold D.)**, Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
- SPRINGARN (Stephen)**, Harry S. Truman Library, Independence, Missouri.
- STETTINIUS (Edward)**, Alderman Library, University of Virginia, Charlottesville, Virginia.
- STIMSON (Henry L.)**, Yale University Library, New Haven, Connecticut.
- WALLACE (Henry A.)**, 1. Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York.
 2. New York Public Library, New York, NY.
 3. University of Iowa Library.
- WHITE (Harry D.)**, Firestone Library, Princeton University, Princeton, NJ.

BIJLAGE IV : SELEKTIEVE BIBLIOGRAFIE

A. Gepubliceerde bronnen en autobiografische werken

- ACHESON (Dean), *Present at the Creation*, New York, 1969.
- COLES (Harry) en WEINBERG (Albert), *Civil Affairs: Soldiers Become Governors*, Washington, 1964.
- DEANE (John), *The Strange Alliance*, New York, 1947.
- HULL (Cordell), *The Memoirs of Cordell Hull*, New York, 1948, 2 delen.
- ICKES (Harold), *The Secret Diary of Harold L. Ickes*, New York, 1954, deel 3.
- IRONSIDE (Generaal William E.), *Time Unguarded: The Ironside Diaries, 1937-40*, New York, 1962.
- LEAHY (William), *I Was There*, New York, 1950.
- LONG (Breckinridge), *The War Diary of Breckinridge Long, 1939-44*, Ed. F. Israel, Lincoln, Nb., 1966.
- LOTHIAN (Philip), *The American Speeches of Lord Lothian*, New York, 1941.
- LUTZE (James), *The London Journal of General Raymond E. Lee, 1940-41*, Boston, 1971.
- MOFFAT (Jay P.), *The Moffat Papers*, uitgegeven door N. Hooker, Cambridge, Mass., 1956.
- MORGENTHAU (Henry), *Summary Report of the Secretary of the Treasury, 1945*, Washington, 1945.
- Id., *The Morgenthau Diaries - IV - The Story Behind Lend Lease*. *Colliers*, 18 oktober 1947, p. 16 e.v.
- NELSON (Donald), *Arsenal of Democracy*, New York, 1946.
- NOTTER (Harley), *Postwar Foreign Policy Preparation, 1939-54*, Washington, 1950.
- STETTINIUS (Edward), *Lend Lease: Weapon for Victory*, New York, 1944.
- STIMSON (Henry) en BUNDY (McGeorge), *On Active Service in Peace and War*, New York, 1948.
- WINANT (John G.), *A Letter from Grosvenor Square*, Boston, 1947.

B. Lend Lease

- BABCOCK (Jack), *Evolution of Industrial Mobilization Technique in the United States, 1920-45*, Dissertatie, Georgetown U., 1954.
- BERNSTEIN (Barton), *The Removal of war Production Controls on Business, 1944-46*, in *Business History Review*, nr. 29 (2), 1965, p. 243-60.
- BLUM (John), *From the Morgenthau Diaries*, Boston, 1959-68, 3 delen.
- BISHOP (Donald), *The Roosevelt-Litvinov Agreements*, Syracuse, 1965.
- BUTLER (J.R.M.), *Lord Lothian, 1882-1940*, Londen, 1960.
- CATTON (Bruce), *The War Lords of Washington*, New York, 1948.
- CATTON (William), *Origin and Establishment of Lend Lease; A Study in Symbolic Paralysis*, in *ETC*, nr. 7, 1950, p. 120-88.
- COMMITTEE ON PUBLIC ADMINISTRATION CASES, *The Feasibility Dispute: Determination of War Production Objectives for 1942 and 1943*, Washington, 1950.
- DAWSON (Raymond H.), *The Decision to Aid Russia, 1941*, Chapel Hill, NC., 1959.
- GADDIS (John Lewis), *The United States and the Origins of the Cold War*, New York, 1972.
- GARDNER (Lloyd), *Economic Aspects of New Deal Diplomacy*, Madison, 1964.
- GENUNG (Albert H.), *Food Policies During World War II*, Ithaca, NY, 1951.
- GORDON (D.L.) en DANGERFIELD (Royden), *The Hidden Weapon*, New York, 1947.
- HAIGHT (John McV.), *Jean Monnet and the American Arsenal after the Beginning of the War*, in E. ACOMB en M. BROWN, *French Society and Culture Since the Old Regime*, New York, 1966.
- HALL (H. Duncan), *North American Supply*, Londen, 1955.
- HALL (H. Duncan) en WRIGLEY (C.C.), *Studies of Overseas Supply*, Londen, 1956.
- HALTON (Margaret), *Discrepancies in the Lend Lease Program*, in *Southern Quarterly*, nr. 4, 1966, p. 466-68.

- HARVEY (Mose L.), *Lend Lease to Russia: A Story That Needs to Be Told Like It was*, in *Russian Review*, nr. 29, 1970, p. 81-86.
- HERRING (George C.), *The United States and British Bankruptcy, 1944-45: Responsibilities Deferred*, in *Political Science Quarterly*, nr. 86, 1971, p. 260-80.
- Id.*, *Aid to Russia, 1941-46*, New York, 1973.
- Id.*, *Experiment in Foreign Aid: Lend Lease, 1941-45*, Dissertatie, University of Virginia, 1965.
- Id.*, *Lend Lease to Russia and the Origins of the Cold War, 1944-45*, in *Journal of American History*, nr. 56 (2), 1969, p. 93-114.
- JAMES (Robert), *Wartime Economic Cooperation: A Study of Relations Between Canada and the United States*, Toronto, 1949.
- JANEWAY (Eliot), *The Struggle for Survival*, New Haven, Conn., 1951.
- JONES (Joseph), *The Fifteen Weeks*, New York, 1955.
- KAUFMANN (William W.), *Two Ambassadors: Bullett and Kennedy*, in G. CRAIG en F. GILBERT, *The Diplomats*, New York, 1963.
- KIMBALL (Warten), *The Most Unsordid Act: Lend Lease, 1939-41*, Baltimore, 1969.
- Id.*, *Lend Lease and the Open Door: The Temptation of British Opulence, 1937-42*, in *Political Science Quarterly*, nr. 86 (2), 1971, p. 232-59.
- Id.*, *Beggar My Neighbor: America and the Interim Financial Crisis*, in *Journal of Economic History*, nr. 29 (4), 1969, p. 752-72.
- Id.*, *1776: Lend Lease Gets a Number*, in *New England Quarterly*, nr. 42, 1969, p. 260-67.
- LANGER (William) en GLEASON (S.), *The Undeclared War*, New York, 1953.
- LEIGHTON (Richard) en COAKLEY (Robert), *Global Logistics and Strategy, 1940-43*, Washington, 1955.
- LUKAS (Robert), *Eagles East*, Tallahassee, Fla., 1970.
- MAYLOFF (Maurice), *Strategic Planning for Coalition Warfare, 1943-44*, Washington, 1959.
- Id.* en SNELL (E.), *Strategic Planning for Coalition Warfare, 1941-42*, Washington, 1953.
- MOTTER (T.H. Vail), *The Persian Corridor and Aid to Russia*, Washington, 1952.
- NERE (Jacques), *Logistique et Stratégie de l'Alliance Anglo-Américaine*, in *Revue d'Histoire de la Deuxième Guerre*, nr. 7, 1957, p. 1-18.
- Id.*, *Points de Vue sur l'Economie de Guerre des Etats-Unis*, in *Revue d'Histoire de la Deuxième Guerre*, nr. 5, 1955, p. 37-46.
- RADOSH (Ronald), *American Labor and US Foreign Policy*, New York, 1969.
- ROLL (Erich), *The Combined Food Board*, Stanford, Ca., 1956.
- SAYERS (R.S.), *Financial Policy, 1939-45*, Londen, 1956.
- SHERWOOD (Robert), *Roosevelt and Hopkins*, New York, 1950.
- SMITH (R. Elberton), *The Army and Economic Mobilization*, Washington, 1959.
- STOMBERG (Roland), *American Business and the Approach of War, 1935-41*, in *Journal of Economic History*, nr. 13 (1), 1953, p. 58-78.
- UNITED STATES BUREAU OF DEMOBILIZATION, *Industrial Mobilization for War*, Washington, 1947.
- UNITED STATES DEPARTMENT OF THE ARMY, *Lend Lease as of September 30, 1945*, Washington, 1945, 12 delen.
- VIGNERAS (Marcel), *Rearming the French*, Washington, 1957.
- WATSON (Mark S.), *Chief of Staff: Prewar Plans and Preparations*, Washington, 1950.

C. Offensieve economische oorlogvoering

- KOLKO (Gabriel), *The Politics of War*, New York, 1969.
- MEDLICOTT (W.W.), *The Economic Blockade*, Londen, 1952-59, 2 delen.
- MILWARD (Alan S.), *The German Economy at War*, Londen, 1965.
- UNITED STATES STRATEGIC BOMBING SURVEY, *European War: List of Reports*, Washington, 1946.

D. Hulp en wederopbouw

- BLOCH (Henry) en HOSLITZ (Bert), *The Economics of Military Occupation*, Chicago, 1944.
- FOX (Grace), *The Origins of UNRRA*, in *Political Science Quarterly*, nr. 65, 1950, p. 561-84.
- GALBREATH (Robert), *The United States and the Rehabilitation of Italy, 1943-48*, Dissertatie, Fletcher School, 1970.
- GEORGE (James H.), *United States Postwar Relief Planning: The First Phase, 1940-43*, Dissertatie, U. of Wisconsin, 1970.

- GUSTAFSON (Milton), *Congress and Foreign Aid: The First Phase, UNRRA, 1943-47*. Dissertatie, U. of Nebraska, 1966.
- HITCHMAN (Watten), *The Genesis of European Recovery*, 1949.
- KARMARCK (A.M.), *Allied Financial Policy in Italy*, Ms. at Harvard U. Library.
- KEMMERER (D.) en BEATTIE (T.), *Allied Military Currency in Italy*, London, 1944.
- KLEMME (Marvin), *The Inside Story of UNRRA*, New York, 1949.
- LEAGUE OF NATIONS, SECRETARIAT, *Food Famine and Relief*, London, 1946.
- NEVINS (Allan), *Herbert H. Lehman and His Era*, New York, 1963.
- ROSENMAN (Samuel), *Civilian Supplies for the Liberated Areas of Northwest Europe: Report to the President of the United States*, Washington, 1945.
- RYGG (Andrew), *American Relief for Norway*, Chicago, 1947.
- SOUTHARD (Frank A.), *The Finances of European Liberation, with Special Reference to Italy*, New York, 1946.
- UNITED NATIONS INFORMATION OFFICE, *Selected Reading List on United Nations Relief and Rehabilitation Administration*, New York, 1945.
- WOODBIDGE (George), *UNRRA*, New York, 1950, 3 delen.

E. Niet-gepubliceerde studies van de V.S.-regering

- ARMFIELD (Blanche), *History of American Preclusive Operations in World War II*, Washington, s.d.
- AVEARST (Morley), *Intelligence Activities of the Foreign Economic Administration and its Predecessors*, Washington, s.d.
- BULLER (Lillian), *Administrative History of the Board of Economic Warfare*, Washington, 1943, 2 delen.
- Id.*, *The Enemy Branch of the Board of Economic Warfare*, Washington, 1944.
- id.*, *Synopsis of New Activities in the Field of International Economic Cooperation*, Washington, 1943.
- CLARKE (Margaret), *The History of the Foreign Economic Administration Role in Safehaven*, Washington, s.d.
- FENNEMORE (George), *History of the Role of the State Department in Lend Lease*, Washington, s.d.
- GREGG (Mabel), *History of the American War Production Mission in China*, Washington, 1946.
- HOMER (Sidney), *History of Blockade Enforcement in World War II*, Washington, s.d.
- McKEE (Rosen S.), *The Combine Raw Materials Board*, Washington, 1943.
- MILTON (George), *History of United States Government Aid to Russia*, Washington, 1944.
- MOWREY (George), *The Combined Production and Resources Board and the Combined Raw Materials Board*, Washington, 1944.
- Id.*, *Landing Craft and the War Production Board*, Washington, 1946.
- SANGER (Quinton), *Administrative History of the Foreign Economic Administration and Predecessor Agencies*, Washington, 1945.
- id.*, *History of the United States Program for Foreign Procurement and Development of Strategic and Critical Materials*, Washington, s.d.
- UNITED STATES BUREAU OF THE BUDGET, *Functions of the Economic Warfare Division of the American Embassy London*, London, 1943.